

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

ΠΑΓΚΥΠΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ 2022

Μάθημα: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ (36)

Ημερομηνία εξέτασης: Τετάρτη, 29 Ιουνίου 2022

Ώρα εξέτασης: 08:00-11:00

Ο ΟΔΗΓΟΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΔΕΚΑΤΕΣΣΕΡΕΙΣ (14) ΣΕΛΙΔΕΣ

ΚΑΙ

ΒΟΗΘΗΤΙΚΟ ΠΙΝΑΚΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

ΜΕΡΟΣ Ι. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ**Α. Διδαγμένα κείμενα για μετάφραση****(Μονάδες 30)**

1. Πλάτωνος Πρωταγόρας	Μετάφραση	Μονάδες
Ἴνα δὲ μὴ οἷη ἀπατᾶσθαι,	Και για να μην νομίζεις ότι ξεγελιέσαι,	0,5
ὡς τῶ ὄντι ἡγοῦνται πάντες ἄνθρωποι	πως πραγματικά όλοι οι άνθρωποι νομίζουν	1
πάντα ἄνδρα μετέχειν δικαιοσύνης τε	ότι κάθε άντρας μετέχει και στη δικαιοσύνη	1
καὶ τῆς ἄλλης πολιτικῆς ἀρετῆς,	και στην άλλη πολιτική αρετή,	0,5
τόδε αὐτὸ λαβὲ τεκμήριον·	πάρε πάλι ως απόδειξη το εξής:	0,5
ἐν γὰρ ταῖς ἄλλαις ἀρεταῖς,	στις άλλες δηλαδή αρετές,	0,5
ὥσπερ σὺ λέγεις,	όπως ακριβώς εσύ λες,	0,5
ἐάν τις φῆ ἄγαθός αὐλητῆς εἶναι,	αν κάποιος ισχυρίζεται ότι είναι καλός αυλητής	1
ἢ ἄλλην ἡντινοῦν τέχνην	ή γνωρίζει οποιαδήποτε άλλη τέχνη,	0,5
ἦν μὴ ἔστιν,	στην οποία δεν είναι καλός,	0,5
καταγελῶσιν	τον κοροϊδεύουν	0,5
ἢ χαλεπαίνουσιν,	ή οργίζονται / θυμώνουν,	0,5
καὶ οἱ οἰκεῖοι προσιόντες	και οι δικόι του, πλησιάζοντάς τον / αφού τον πλησιάσουν,	0,5
νουθετοῦσιν ὡς μαινόμενον·	τον συμβουλεύουν σαν να είναι τρελός·	0,5
ἐν δὲ δικαιοσύνῃ	στη δικαιοσύνη, όμως,	0,5
καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ πολιτικῇ ἀρετῇ,	και στην άλλη πολιτική αρετή,	0,5
ἐάν τινα καὶ εἰδῶσιν ὅτι ἄδικός ἐστιν,	ακόμη και αν γνωρίζουν ότι κάποιος είναι άδικος,	1
ἐάν οὗτος αὐτός	αν αυτός ο ίδιος	0,5
καθ' αὐτοῦ τάληθῆ λέγῃ	λέει την αλήθεια εναντίον του εαυτού του / εις βάρος του	0,5
ἐναντίον πολλῶν,	μπροστά σε πολλούς,	0,5
ὃ ἐκεῖ σωφροσύνην ἡγοῦντο εἶναι,	εκείνο που εκεί/στην πρώτη περίπτωση θεωρούσαν ότι είναι σωφροσύνη,	1
τάληθῆ λέγειν,	δηλαδή το να λέει την αλήθεια,	0,5
ἐνταῦθα μανίαν.	εδώ / στη δεύτερη περίπτωση το θεωρούν τρέλα.	0,5
Πλάτωνος Πρωταγόρας IB'	Σύνολο:	μονάδες 14

2. Θουκυδίδου Ἱστορίαι	Μετάφραση	Μονάδες
Ἄθρόα τε τῆ δυνάμει ἡμῶν	Και τη δύναμή μας συγκεντρωμένη	0,5
οὔδεις πω πολέμιος ἐνέτυχε	κανένας εχθρός δεν την αντιμετώπισε ποτέ ως τώρα,	1
διὰ τὴν τοῦ ναυτικοῦ τε ἅμα ἐπιμέλειαν	επειδὴ συγχρόνως φροντίζουμε το ναυτικό / εξαιτίας της φροντίδας συγχρόνως για το ναυτικό	0,5
καὶ τὴν ἐν τῆ γῆ ἐπὶ πολλὰ ἡμῶν αὐτῶν ἐπίπεμψιν·	και επειδὴ σε πολλὰ μέρη της στεριάς στέλνουμε στρατό από εμάς τους ίδιους/ (εξαιτίας) της αποστολής στρατού από εμάς τους ίδιους σε πολλὰ μέρη στη στεριά.	1,5
ἦν δέ που μορίω τινὶ προσμείζωσι,	Αν μάλιστα συγκρουστούν κάπου με κάποιο μέρος (της δυνάμης μας)	1,5
κρατήσαντές τέ τινας ἡμῶν	και νικήσουν μερικούς από εμάς,	1
πάντας αὐχοῦσιν ἀπεῶσθαι	καυχῶνται ὅτι ἔτρεψαν / ἔχουν τρέψει σε φυγὴ ὅλους (μας),	1
καὶ νικηθέντες ὑφ' ἀπάντων ἦσσησθαι.	ενώ, αν νικηθούν, (ισχυρίζονται) ὅτι νικήθηκαν / ἔχουν νικηθεῖ από ὅλους μας.	1
καίτοι εἰ ῥαθυμία μᾶλλον	Και βέβαια, αν, ζώντας με ανεμελιά / ξεγνοιασιά πιο πολύ	0,5
ἢ πόνων μελέτη	παρὰ με ἐπίπονη ἐξάσκηση	0,5
καὶ μὴ μετὰ νόμων τὸ πλέον ἢ τρόπων ἀνδρείας	και με ἀνδρεία που δεν πηγάζει τόσο από την επιβολή του νόμου ὅσο από τον τρόπο της ζωῆς μας,	1,5
ἐθέλομεν κινδυνεύειν,	ριχνόμαστε πρόθυμοι / πρόθυμα στον κίνδυνο / επιδιώκουμε να διακινδυνεύουμε,	0,5
περιγίγνεται ἡμῖν	μένει σε εμάς (ως) κέρδος	0,5
τοῖς τε μέλλουσιν ἀλγεινοῖς μὴ προκάμνειν,	και να μην κουραζόμαστε προκαταβολικά για τις δύσκολες στιγμές που εἶναι να ἔλθουν / για τα μελλοντικά δεινὰ	1
καὶ ἐς αὐτὰ ἔλθοῦσι	και, ὅταν ἔλθουμε σε αὐτὰ,	0,5
μὴ ἀτολμοτέρους τῶν αἰεὶ μοχθούντων φαίνεσθαι,	να μη φαινόμαστε λιγότερο τολμηροὶ από εκείνους που πασχίζουν / κουράζονται ἀδιάκοπα / πάντα·	1
καὶ ἔν τε τούτοις τὴν πόλιν ἀξίαν εἶναι θαυμάζεσθαι	και για αὐτὰ (ισχυρίζομαι ὅτι) η πόλη μας εἶναι ἀξία να θαυμάζεται / θαυμασμοῦ	1,5
καὶ ἔτι ἐν ἄλλοις.	και για ἄλλα ἀκόμα.	0,5
Θουκυδίδου Ἱστορίαι Β' 39	Σύνολο:	μονάδες 16

Σημείωση: Σε περίπτωση μετάφρασης μη δοθέντος κειμένου, αφαιρείται 1 μονάδα για κάθε γραμμὴ ἢ περιπτου δέκα λέξεις ἀρχαίου κειμένου.

Β. Αδίδακτο κείμενο για μετάφραση**(Μονάδες 25)**

Στο ακόλουθο απόσπασμα από τον πλατωνικό διάλογο «Γοργίας» (ή «Περί ρητορικής») ο Σωκράτης αναφέρεται στη μεταθανάτια κρίση των ψυχών.

Αδίδακτο κείμενο	Μετάφραση	Μονάδες
Προσῆκει δὲ παντὶ τῷ ἐν τιμωρίᾳ ὄντι,	Αρμόζει / Ταιριάζει λοιπόν σε καθέναν που βρίσκεται σε τιμωρία / τιμωρείται / σε κάθε τιμωρούμενο,	2,5
ὑπ' ἄλλου ὀρθῶς τιμωρουμένῳ,	αν / όταν τιμωρείται ορθά / δίκαια από άλλον,	1,5
ἢ βελτίονι γίγνεσθαι καὶ ὀνίνασθαι	ἢ να γίνεται καλύτερος και να ωφελεῖται	2
ἢ παραδείγματι τοῖς ἄλλοις γίγνεσθαι,	ἢ να γίνεται παράδειγμα στους άλλους,	1
ἵνα ἄλλοι ὀρῶντες πάσχοντα	ὥστε οι ἄλλοι βλέποντάς (τον) να παθαίνει/υποφέρει	2
ἂ ἂν πάσχη	ὅσα (ίσως) παθαίνει,	1
φοβούμενοι βελτίους γίγνωνται.	να γίνονται καλύτεροι από φόβο / επειδὴ φοβούνται.*	1,5
εἰσὶ δὲ οἱ μὲν ὠφελούμενοί τε	Και εἶναι αυτοί που ωφελούνται	1,5
καὶ δίκην δίδοντες ὑπὸ θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων	και (αυτοί που) τιμωρούνται (και) από θεούς και (από) ανθρώπους,	2,5
οὗτοι, οἱ ἂν ἰάσιμα ἀμαρτήματα ἀμάρτωσιν·	αυτοί, οι οποίοι / που / ὅσοι διαπράττουν / πέφτουν (ίσως) σε ἰάσιμα ἀμαρτήματα / σφάλματα που μπορούν να θεραπευτοῦν / διορθωθοῦν.	2,5
ὅμως δὲ δι' ἀλγηδόνων καὶ ὀδυνῶν	Ὅμως, με / μέσα από πόνους και θλίψεις	1,5
γίνεται αὐτοῖς ἢ ὠφέλεια	γίνεται ὠφέλεια σε αυτούς / ωφελούνται αυτοί,	1,5
καὶ ἐνθάδε καὶ ἐν Ἄιδου·	και ἐδῶ / σε αυτόν τον κόσμο και στον Ἄδη,	1,5
οὐ γὰρ οἷόν τε ἄλλως ἀδικίας ἀπαλλάττεσθαι.	Διότι δεν εἶναι δυνατόν να απαλλαγούν από την ἀδικία διαφορετικά / με ἄλλο τρόπο.	2,5
Πλάτωνος Γοργίας 525b	Σύνολο:	Μονάδες 25

* Εναλλακτικά: ἵνα ... γίγνωνται → για να γίνονται καλύτεροι ...

Γ. Αδίδακτο κείμενο για ορθογραφία

(Μονάδες 5)

Για την ορθογραφία ισχύουν τα ακόλουθα:

- (α) Αφαιρείται μ. 0,25 για κάθε τονικό λάθος ή παράλειψη τόνου ή πνεύματος ή υπογεγραμμένης.
- (β) Εάν στην ίδια λέξη υπάρχουν δύο ή περισσότερα λάθη τόνου ή πνεύματος, αφαιρείται μ. 0,25.
- (γ) Αφαιρείται μ. 0,5 για ορθογραφικό ή γραμματικό λάθος.
- (δ) Εάν στην ίδια λέξη υπάρχουν δύο ή περισσότερα ορθογραφικά ή γραμματικά λάθη, αφαιρείται μ. 0,5.
- (ε) Σε περίπτωση που συνδυάζονται οι περιπτώσεις α και γ, αφαιρείται μ. 0,5.
- (στ) Το επαναλαμβανόμενο λάθος αξιολογείται μόνο **μία** φορά.
- (ζ) Σε οποιαδήποτε περίπτωση ο/η μαθητής/τρια τονίσει με οξεία αντί βαρεία, ΔΕΝ αφαιρείται μονάδα.

Ὁ φέρων τὰ γράμματα δείξας τὴν βασιλέως σφραγίδα ἀνέγνω τὰ γεγραμμένα· οἱ μὲν Θηβαῖοι ὁμνύναι ταῦτα ἐκέλευον βασιλεῖ καὶ ἑαυτοῖς τοὺς βουλομένους φίλους εἶναι, οἱ δὲ ἀπὸ τῶν πόλεων ἀπεκρίναντο ὅτι οὐκ ὁμούμενοι ἀλλ' ἀκουσόμενοι πεμφθεῖσαν·

Ξενοφώντας Ἑλληνικά 7.1.39

Δ. Γλωσσικές παρατηρήσεις (γραμματικές, συντακτικές, λεξιλογικές)

(Μονάδες 20)

Για την ορθογραφία στις ασκήσεις του Μέρους Δ΄ του εξεταστικού δοκιμίου ισχύουν τα ακόλουθα:

- (α) Σε περίπτωση ορθογραφικού λάθους, ο τύπος θεωρείται λανθασμένος και βαθμολογείται με μηδέν μονάδες. Η υπογεγραμμένη στη λήγουσα θεωρείται ορθογραφικό λάθος.
- (β) Για κάθε λάθος σε τόνο, παρατονισμό, πνεύμα, υπογεγραμμένη (εκτός της λήγουσας) αφαιρείται μ. 0,25.

(γ) Αν στην ίδια λέξη συνυπάρχουν δύο ή περισσότερα λάθη τόνου, παρατονισμού, πνεύματος, υπογεγραμμένης (εκτός της λήγουσας), αφαιρείται μ. 0,25.

(δ) Το άρθρο και η λέξη που συνοδεύει μοιράζονται εξίσου τη βαθμολογία που αντιστοιχεί στο λεκτικό σύνολο (π.χ. 0,5+0,5= μ. 1).

(ε) Σε οποιαδήποτε περίπτωση ο/η μαθητής/τρια τονίσει με οξεία αντί βαρεία, ΔΕΝ αφαιρείται μονάδα.

Σημείωση:

Σε όλες τις πιο πάνω περιπτώσεις που ζητείται τύπος των Αρχαίων ή των Νέων Ελληνικών και ο τύπος που δίνεται ως απάντηση **υφίσταται ως άλλος γραμματικός τύπος** των Αρχαίων ή των Νέων Ελληνικών αντίστοιχα, τότε ο τύπος **βαθμολογείται με μηδέν μονάδες** (παρόλο που ορθογραφικά μπορεί να είναι ορθός). Για παράδειγμα, αν ζητηθεί το γ' ενικό πρόσωπο της ευκτικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής του ρήματος «λέγω» και δοθεί ως απάντηση το «λέγει» ή «λέγη», τότε ο τύπος θεωρείται λανθασμένος. Αν ζητηθεί ένα παράγωγο ουσιαστικό του ρήματος «κλίνω» (στα Αρχαία ή στα Νέα Ελληνικά) και δοθεί ως απάντηση ο τύπος «κλήση», τότε ο τύπος θεωρείται λανθασμένος.

1.α. όρῶντες

Να γράψετε το γ' ενικό πρόσωπο στην ευκτική ενεστώτα και υποτακτική παρακειμένου στην ίδια φωνή.

Ενεστώτας: **ὀρῶ/ὀρώη** (μ. 0,5)

Παρακείμενος: **ἔωράκη / ἔωρακῶς ἦ / ἔοράκη / ἔορακῶς ἦ** (μ. 0,5)

β. πάσχη

Να γράψετε το απαρέμφατο μέλλοντα και το β' ενικό πρόσωπο στην οριστική υπερσυντελικού.

Μέλλοντας: **πείσεσθαι** (μ. 0,5)

Υπερσυντέλικος: **ἔπεπόνθεις** (μ. 0,5)

γ. διδόντες

Να γράψετε τον αντίστοιχο τύπο στον αόριστο β' και στον παρακείμενο.

Αόριστος β': **δόντες** (μ. 0,5)

Παρακείμενος: **δεδωκότες** (μ. 0,5)

δ. ἀπαλλάττεσθαι

Να γράψετε το γ' πληθυντικό πρόσωπο στην οριστική παρατατικού της ίδιας φωνής και στην οριστική παθητικού αορίστου.

Παρατατικός: **ἀπηλλάττοντο** (μ. 0,5)

Παθητικός Αόριστος: **ἀπηλλάχθησαν / ἀπηλλάγησαν** (μ. 0,5)

(μονάδες 4)

2.α. ὀρθῶς, βελτίονι

Να γράψετε τους άλλους βαθμούς (μονολεκτικούς τύπους) των πιο πάνω λέξεων διατηρώντας τον ίδιο γραμματικό τύπο. Σε κάθε περίπτωση να διευκρινίζετε ποιον βαθμό γράφετε.

- ὀρθῶς

Συγκριτικός: **ὀρθότερον** (μ. 0,5) Υπερθετικός: **ὀρθότατα** (μ. 0,5)

- βελτίονι

Θετικός: **ἀγαθῶ** (μ. 0,5) Υπερθετικός: **βελτίστῳ** (μ. 0,5)

Σημείωση: Σε περίπτωση που δεν δηλώνεται ο βαθμός, αφαιρείται μ. 0,25. Η επανάληψη της ίδιας παράλειψης αξιολογείται μόνο μία φορά.

(4X0,5μ.= 2)

(μονάδες 2)

2.β. i. παντὶ τῷ ἐν τιμωρίᾳ ὄντι

ii. οὔτοι

iii. ἰάσιμα ἀμαρτήματα

Να μεταφέρετε στον αντίθετο αριθμό τους κλιτούς τύπους των πιο πάνω αποσπασμάτων.

i.	παντί	→ πᾶσι(ν) (μ. 0,5)
	τῷ	→ τοῖς (μ. 0,25)
	τιμωρία	→ τιμωρίαις (μ. 0,5)
	ὄντι	→ οὔσι(ν) (μ. 0,25)
ii.	οὔτοι	→ οὔτος (μ. 0,5)
iii.	ἰάσιμα	→ ἰάσιμον (μ. 0,5)
	ἀμαρτήματα	→ ἀμάρτημα (μ. 0,5)

(μονάδες 3)

- 3.α.ι. προσήκει δὲ παντί τῷ ἐν τιμωρίᾳ ὄντι, ὑπ' ἄλλου ὀρθῶς τιμωρουμένῳ, ἢ βελτίονι γίνεσθαι
- ii. ἵνα ἄλλοι ὀρῶντες πάσχοντα ἃ ἂν πάσχη φοβούμενοι βελτίους γίνωνται
- iii. ὅμως δὲ δι' ἀλγηδόνων καὶ ὀδυνῶν γίνεσθαι αὐτοῖς ἡ ὠφέλεια
- iv. οἱ ἂν ἰάσιμα ἀμαρτήματα ἀμάρτωσιν

Να αναγνωρίσετε συντακτικῶς τους πιο πάνω υπογραμμισμένους ὀρους.

- i. **παντί:** κατηγορηματικός προσδιορισμός (μ. 0,25) στο τῷ ὄντι (μ. 0,25)
γίνεσθαι: τελικό απαρέμφατο (μ. 0,25), υποκείμενο (μ. 0,25) στο (απρόσωπο ρήμα) προσήκει (μ. 0,25)
- ii. **φοβούμενοι:** αιτιολογική / τροπική μετοχή (μ. 0,25), συνημμένη (μ. 0,25) στο ἄλλοι / στο υποκείμενο του ρήματος γίνωνται (μ. 0,25)
βελτίους: κατηγορούμενο (μ. 0,25) στο (υποκείμενο) ἄλλοι (μ. 0,25) από το (συνδετικό ρήμα) γίνωνται (μ. 0,25)
- iii. **δι' ἀλγηδόνων:** εμπρόθετος (επιρρηματικός) προσδιορισμός (μ. 0,25) του μέσου / τρόπου (μ. 0,25)
- iv. **ἀμαρτήματα:** σύστοιχο (μ. 0,25) αντικείμενο (μ. 0,25) στο ἀμάρτωσιν (μ. 0,25)

(μονάδες 4)

3.β. εἰσὶ δὲ οἱ μὲν ὠφελοῦμενοί τε καὶ δίκην διδόντες ὑπὸ θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων οὔτοι, οἱ ἂν ἰάσιμα ἀμαρτήματα ἀμάρτωσιν.

Στην πιο πάνω περίοδο λόγου να εντοπίσετε τη δευτερεύουσα πρόταση και να την αναγνωρίσετε δηλώνοντας: εἶδος, εισαγωγή, εκφορά, συντακτικὴ θέση.

Εντοπισμός: οἱ ἂν ἰάσιμα ἀμαρτήματα ἀμάρτωσιν (μ. 0,5)

[Αν δεν εντοπιστεί ορθά η δευτερεύουσα πρόταση, τα επόμενα σημεία δεν αξιολογούνται.]

Είδος: (Δευτερεύουσα) αναφορική (μ. 0,5) υποθετική (μ. 0,25) πρόταση

[Αν η πρόταση χαρακτηριστεί μόνο ως αναφορική: μ. 0,5

Αν η πρόταση χαρακτηριστεί μόνο ως υποθετική: 0 μονάδες]

Εισαγωγή: Αναφορική αντωνυμία (μ. 0,25) οἷ (μ. 0,25)

Εκφορά: Υποτακτική (αορίστου) (μ. 0,25) + αοριστολογικό ἄν (μ. 0,25),

ἂν ἀμάρτωσιν (μ. 0,25)

Συντακτική θέση: Επιρρηματικός προσδιορισμός (μ. 0,25) της υπόθεσης (μ. 0,25)

(μονάδες 3)

4.α.ι. Να αντιστοιχίσετε στο τετράδιο απαντήσεων τους αριθμούς των αρχαιοελληνικών λέξεων της στήλης Α΄ με το γράμμα της ομόρριζης νεοελληνικής λέξης της στήλης Β΄. Οι λέξεις της στήλης Α΄ προέρχονται από το κείμενο Ι.Α.2.

Στήλη Α΄	Στήλη Β΄
1. γῆ	α. έγκυος β. έγγειος
2. κρατήσαντες	α. κράση β. επικράτεια

1. β. (έγγειος) (μ. 0,5)

2. β. (επικράτεια) (μ. 0,5)

(μονάδα 1)

4.α.ii. **προσιόντες, νουθετοῦσιν**

Να αναλύσετε τις πιο πάνω λέξεις του κειμένου Ι.Α.1. στα συνθετικά τους μέρη στα Αρχαία Ελληνικά. Σε περίπτωση ρήματος να γράψετε το α΄ πρόσωπο ενικού της οριστικής ενεστώτα και σε περίπτωση άλλου κλιτού μέρους του λόγου την ονομαστική ενικού.

προσιόντες: πρόσ (μ. 0,5) + εἶμι / ἰών (μ. 0,5)

νουθετοῦσιν: νοῦς / νοέω –ῶ (μ. 0,5) + τίθημι / τίθεμαι (μ. 0,5)

(μονάδες 2)

Υπόδειξη: Σε περίπτωση που δοθεί ως απάντηση τύπος εκτός της ονομαστικής ενικού και εκτός του α' προσώπου ενικού οριστικής Ενεστώτα, δεν θα γίνεται αποδεκτή.

4.β. Για καθεμιά από τις πιο κάτω λέξεις του κειμένου I.B. να γράψετε ό,τι σας ζητείται στα Νέα Ελληνικά:

i. **ώφελοῦμενοι:** σύνθετο επίθετο

ανώφελος, επωφελής, ανωφελής, κοινωφελής, ... (μ. 0,5)

ii. **ἀμάρτωσιν:** απλό ουσιαστικό

αμαρτία, αμάρτημα, ... (μ. 0,5)

(μονάδα 1)

E. Μεταφορά νεοελληνικού κειμένου στα Αρχαία Ελληνικά (Μονάδες 5)

Για την ορθογραφία στην άσκηση του Μέρους Ε' ισχύουν τα ακόλουθα:

(α) Κάθε λέξη με ορθογραφικό ή γραμματικό λάθος βαθμολογείται με 0 μονάδες.

(β) Για κάθε δύο λάθη τόνου, παρατονισμού, πνεύματος, υπογεγραμμένης, αφαιρείται μ. 0,25 από το σύνολο της βαθμολογίας της άσκησης.

(γ) Εάν στην ίδια λέξη υπάρχουν δύο ή περισσότερα λάθη (τόνου, πνεύματος, υπογεγραμμένης) υπολογίζονται ως ένα.

(δ) Μέγιστη αφαίρεση μονάδων από το σύνολο της βαθμολογίας της άσκησης λόγω τόνων, πνευμάτων και υπογεγραμμένης: 2 μονάδες.

(ε) Σε οποιαδήποτε περίπτωση ο/η μαθητής/τρια τονίσει με οξεία αντί βαρεία, δεν αφαιρείται μονάδα.

Σημείωση:

Αν ο τύπος που δίνεται ως απάντηση **υφίσταται ως άλλος γραμματικός τύπος των Αρχαίων Ελληνικών**, τότε ο τύπος **βαθμολογείται με μηδέν μονάδες** (παρόλο που ορθογραφικά μπορεί να είναι ορθός). Για παράδειγμα, αν απαιτείται το γ' ενικό πρόσωπο της ευκτικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής του ρήματος «λέγω» και δοθεί ως απάντηση το «λέγει» ή «λέγη», τότε ο τύπος θεωρείται λανθασμένος.

Αν εκλέγονταν άρχοντες οι πιο σοφοί από τους πολίτες, θα ήμασταν ευτυχισμένοι. Επειδή όμως τώρα δεν συμβαίνει έτσι, πρέπει όλοι εμείς να συμμετέχουμε πρόθυμα στην εξουσία.

Να μεταφέρετε το πιο πάνω κείμενο στα Αρχαία Ελληνικά.

Εἰ (μ. 0,25) ἄρχοντες (μ. 0,25)

ἤρουντο / εἶλοντο / ἠρέθησαν / ἐξελέγοντο / ἐξελέγησαν / ἐξελέχθησαν (μ. 0,25)

οἱ σοφώτατοι / οἱ μάλιστα σοφοί (μ. 0,25) τῶν πολιτῶν (μ. 0,25),

Ἦ

Αἰρουμένων / Ἐλομένων / Αἰρεθέντων / Ἐκλεγομένων / Ἐκλεγέντων / Ἐκλεχθέντων (μ. 0,5)

ἀρχόντων (μ. 0,25) τῶν σοφωτάτων / τῶν μάλιστα σοφῶν (μ. 0,25) τῶν πολιτῶν (μ. 0,25),

εὐδαίμονες / εὐτυχεῖς / μακάριοι (μ. 0,25)

ἂν (μ. 0,25) ἦμεν / ἐγινόμεθα / ἐγενόμεθα (μ. 0,25).

Ἐπεὶ / Ἐπειδὴ (μ. 0,25) δὲ (μ. 0,25) νῦν (μ. 0,25)

οὐ / οὐκ / οὐχ (μ. 0,25) οὕτω(ς) / τοῦτω τῷ τρόπῳ / τοιοῦτοτρόπως / ταύτῃ (μ. 0,25)

ἐστὶ / συμβαίνει / ἔχει / γίνεταί (μ. 0,25),

Ἦ

οὐ / οὐκ / οὐχ (μ. 0,25) οὕτως / τοῦτω τῷ τρόπῳ / τοιοῦτοτρόπως / ταύτῃ (μ. 0,25)

νῦν (μ. 0,25) δὲ (μ. 0,25) ὄντος / συμβαίνοντος / ἔχοντος / γιγνομένου (μ. 0,5)

χρῆ / δεῖ / δέον ἐστὶ (μ. 0,25) πάντας (μ. 0,25) ἡμᾶς (μ. 0,25)

προθύμως / προθυμία / ἐτοίμως / (ἐ)θέλειν (μ. 0,25) μετέχειν (μ. 0,25)

τῆς ἀρχῆς / ἐξουσίας (μ. 0,25).

(μονάδες 5)

ΜΕΡΟΣ ΙΙ. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ**(Μονάδες 15)**

1.α. Ποια είναι η βασική διαφορά ανάμεσα στην πολιτική αρετή και τις άλλες αρετές/τέχνες, σύμφωνα με το κείμενο Ι.Α.1.;

Αναφορά των πιο κάτω σημείων:

Πολιτική αρετή: την κατέχουν όλοι (μ. 1,5)

Άλλες αρετές /τέχνες: τις κατέχουν λίγοι /ειδικοί (μ. 1,5)

(μονάδες 3)

β. Να αναφέρετε ένα (1) εκφραστικό μέσο που χρησιμοποιεί ο Πλάτων, προκειμένου να παρουσιάσει αυτήν τη διαφορά και να τεκμηριώσετε την αναφορά σας.

Εκφραστικό μέσο (μ. 0,5)	Τεκμηρίωση (μ. 0,5) (Με αυτούσια αναφορά στο κείμενο ή με παράφρασή του)
Αντίθεση	<ul style="list-style-type: none"> • <i>έν γὰρ ταῖς ἄλλαις ἀρεταῖς - έν δὲ δικαιοσύνη καὶ έν τῇ ἄλλῃ πολιτικῇ ἀρετῇ</i> • <i>πάντες ἄνθρωποι πάντα ἄνδρα μετέχειν δικαιοσύνης τε καὶ τῆς ἄλλης πολιτικῆς ἀρετῆς - ἔάν τις φῆ ἀγαθὸς ἀύλητῆς εἶναι, ἢ ἄλλην ἠντινοῦν τέχνην</i> • <i>ἐκεῖ σωφροσύνην - ένταῦθα μανίαν</i> • <i>μετέχειν δικαιοσύνης - ἄδικός ἐστιν</i>
Επανάληψη λέξεων/φράσεων/υποθετικών προτάσεων/διαζευκτικού συνδέσμου	<ul style="list-style-type: none"> • <i>πάντες ἄνθρωποι πάντα ἄνδρα</i> • <i>ἔάν τις φῆ ἀγαθὸς ἀύλητῆς εἶναι - ἔάν οὗτος αὐτὸς καθ' αὐτοῦ τάληθῆ λέγῃ</i> • <i>δικαιοσύνης – δικαιοσύνη</i> • <i>ἦ - ἦ - ἦ</i>
Μακροπερίοδος λόγος / Υποτακτική σύνδεση προτάσεων / Αυξημένη χρήση δευτερευουσών προτάσεων Επιχειρήματα / Συλλογισμός / Παράδειγμα	<ul style="list-style-type: none"> • <i>έν γὰρ ταῖς ἄλλαις ἀρεταῖς, ὡσπερ σὺ λέγεις, ἔάν τις φῆ ἀγαθὸς ἀύλητῆς εἶναι, ἢ ἄλλην ἠντινοῦν τέχνην, ἦν μὴ ἐστιν, καταγελῶσιν ἢ χαλεπαίνουσι, καὶ οἱ οἰκεῖοι προσιόντες νουθετοῦσιν ὡς μαινόμενον·</i> • <i>έν δὲ δικαιοσύνη καὶ έν τῇ ἄλλῃ πολιτικῇ ἀρετῇ, ἔάν τινα καὶ εἰδῶσιν ὅτι ἄδικός ἐστιν, ἔάν οὗτος αὐτὸς καθ' αὐτοῦ τάληθῆ λέγῃ ἔναντίον πολλῶν, ὃ ἐκεῖ σωφροσύνην ἠγοῦντο εἶναι, τάληθῆ λέγειν, ένταῦθα μανίαν</i>

Εικόνα / Περιγραφή	άγαθος αὐλητῆς ... καὶ οἱ οἰκεῖοι προσιόντες
Παραβολική πρόταση / Παρομοίωση	ὡς μαινόμενον
Επαρκής εξήγηση/Σύνδεση του εκφραστικού μέσου με τη διαφορά μεταξύ πολιτικής τέχνης και άλλων τεχνών/αρετών. (μ.1)	

Εκφραστικό μέσο 1Χ0,5μ.

Τεκμηρίωση:1Χ0,5μ.

Σύνδεση εκφραστικού μέσου με τη διαφορά: 1Χ1μ.

(μονάδες 2)

2. i. Ο Ζεὺς τότε ἐπειδὴ φοβήθηκε γιὰ τὸ γένος μας, μήπως ολότελα εξαφανιστεῖ, στέλλει τὸν Ἑρμῆ νὰ φέρει στυς ἀνθρώπους τὴν αἰδῶ καὶ τὴ δικαιοσύνη γιὰ νὰ υπάρξει ἀρμονία στυς πόλεις καὶ δεσμοὶ φιλίας δημιουργοί. [...] Σὲ ὅλους, εἶπε ὁ Ζεὺς, καὶ ὅλοι νὰ ἔχουν τὸ μερδικό τους· γιὰτί δε θα μπορούσαν νὰ υπάρχουν πόλεις, ἀν λίγοι μόνο μετεῖχαν σ' αὐτά, ὅπως στυς ἄλλες τέχνες· καὶ νὰ βάλεις νόμο ἀπὸ μέρος μου ὅποιον δε εἶναι ἰκανός νὰ μετέχει στυ δικαιοσύνη καὶ τὴν ντροπὴ νὰ τὸν σκοτώνουν ὡς ἀρρώστια γιὰ τὴν πόλη.

Πλάτωνος *Πρωταγόρας* ΒΒ´

ii. Κι ἐνῶ στυν ἰδιωτικὴ μας ζωὴ περνούμε ἀπεῖραχτα μετὰξὺ μας, σαν πολῖτες εἶναι πιο πολὺ ἀπὸ ἐσωτερικό σεβασμό που δε νὰ παρανομούμε, στυς ἀρχοντές μας κάθε φορά πειθαρχικοί καὶ στυς νόμους, καὶ μάλιστα σὲ ὅσους ἀπὸ αὐτοὺς ἔχουν γίνε γιὰ νὰ βοηθοῦν τὸς ἀδικημένους, καὶ σὲ ὅσους, καὶ ἀγραφοὶ που εἶναι, ὅμως φέρνουν ντροπὴ ὁμολογημένη.

Θουκυδίδου *Ἱστορία* Β´ 37

Νὰ παρουσιάσετε τὴν κοινὴ ἀντίληψη γιὰ τὸν πολῖτη καὶ τὴ σχέση του με τὴ δημοκρατικὴ πόλη, ὅπως παρουσιάζεται μέσα ἀπὸ τὰ πιο πάνω ἀποσπάσματα. Νὰ τεκμηριώσετε τὴ θέση σας (100-120 λέξεις).

<p>Κοινή αντίληψη:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Σεβασμός στη δικαιοσύνη • Σεβασμός στους νόμους (γραπτούς και άγραφους) <p>Αποτέλεσμα των πιο πάνω:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αρμονία, ισορροπία στις σχέσεις μεταξύ των πολιτών αλλά και του πολίτη με την πόλη • Ανάπτυξη της δημοκρατικής πόλης και ανάπτυξη του πολίτη: αμφίδρομη σχέση πόλης-πολίτη 	<p><u>Μονάδες:</u> μ. 2</p> <p>μ. 2</p>
<p>Τεκμηρίωση:</p> <ul style="list-style-type: none"> • την αιδώ και τη δικαιοσύνη για να υπάρξει αρμονία στις πόλεις και δεσμοί φιλίας δημιουργοί • γιατί δε θα μπορούσαν να υπάρχουν πόλεις • δικαιοσύνη και την ντροπή - ντροπή ομολογημένη • στην ιδιωτική μας ζωή περνούμε απείραχτα μεταξύ μας • από εσωτερικό σεβασμό που δεν παρανομούμε • πειθαρχικοί • για να βοηθούν τους αδικημένους • άγραφοι που είναι 	<p>μ. 1</p>

(μονάδες 5)

3.α. Αναφορικά με το πρόβλημα της πατρότητας του *Επιταφίου* έχουν διατυπωθεί διαφορετικές απόψεις. Να παρουσιάσετε με συντομία δύο (2) από αυτές (40-50 λέξεις).

Απόψεις για την πατρότητα:

- Συγγραφέας είναι ο Θουκυδίδης, εκφράζει προσωπικές του ιδέες, συγγραφικό τέχνασμα η αναφορά του ονόματος του Περικλή.
- Επιτάφιος/Δημηγορία που απήγγειλε ο Περικλής, ο Θουκυδίδης ήταν ο στενογράφος.
- Και οι δύο θα μπορούσαν να είναι οι συγγραφείς, οπότε αυτό αποτελεί ψευδοπρόβλημα. Δεν έχει σημασία να εξακριβωθεί ποιος από τους δύο συνέγραψε τον λόγο.

(2X1μ.=2)
(μονάδες 2)

**ΒΟΗΘΗΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ**

ΚΕΛΙ ΠΙΝΑΚΑ	ΑΣΚΗΣΗ	ΜΟΝΑΔΕΣ ΑΝΑ ΑΣΚΗΣΗ
1.	I.A.1 (μετάφραση Πρωταγόρα)	14
2.	I.A.2 (μετάφραση Θουκυδίδη)	16
3.	I.B. (μετάφραση αδίδακτου κείμενου)	25
4.	I.Γ. (ορθογραφία)	5
5.	I.Δ.1.α-δ (σχηματισμός ρηματικών τύπων)	4
6.	I.Δ.2.α. (παραθετικά)	2
7.	I.Δ.2.β.i-iii. (αντίθετος αριθμός)	3
8.	I.Δ.3.α.i-iv (συντακτική αναγνώριση)	4
9.	I.Δ.3.β. (δευτερεύουσα πρόταση)	3
10.	I.Δ.4.α.i. (αντιστοίχιση)	1
11.	I.Δ.4.α.ii. (συνθετικά)	2
12.	I.Δ.4.β. (παράγωγα)	1
13.	I.E. (αντίστροφο)	5
14.	II.1α. (διαφορά πολιτικής-άλλων αρετών)	3
15.	II.1β. (εκφραστικό μέσο)	2
16.	II.2. (συνεξέταση: κοινή αντίληψη)	5
17.	II.3.α. (απόψεις για πατρίτητα)	2
18.	II.3.β. (σχολιασμός – απώτερος στόχος)	3
		ΣΥΝΟΛΟ 100